

KARJAA

GRÅGÄLAN

Varhaismetallikautisen
asuinpaikan koekaivaus
Jukka Moisanen 1992

KARJAA GRÅGÄLAN**2014 08 Karis, x=6669 60-85, y=2486 24-40, z=12-30****Varhaismetallikautisen asuinpaikan koekaivaus****museovirasto/arkeologian osasto****FM Jukka Moisanen**

Karjaan Grågälanin muinaisjäännösalueeseen kuuluu asuinpaikka, röykkiö, uhrikivi, kvartsilouhos(?) ja maanalainen kiveys. Alue löytyi syksyllä 1991 muinaisjäännösten hoitotöiden yhteydessä Karjaanjoen (Mustionjoki) länsirannalta.

Kesällä 1992 asuinpaikka-alueen laajuutta selvitettiin kairaseulonnan ja koekuopituksen avulla. Samalla kokeiltiin, voidaanko kairaseulontaa käyttää muinaisjäännösten hoitotyön ohessa muinaisjäännösalueiden laajuuden prospektointiin siten, että näytteidenoton tekevät hoitotyötä suorittavat henkilöt ilman arkeologin työpanosta. Koekuoppia kaivettiin alueelle, jotta kairaseulontatuloksille saataisiin vertailukohtat ja että kohteen ajoitus voitaisiin varmentaa.

Sekä kairaseulonta että koekuopista tehdyt havainnot olivat yhtäpitäviä. Grågälanin asuinpaikka rajoittuu joen ja sen länsipuolella olevan harjanteen väliin jäävälle pellolle 18 m korkeuskäyrän yläpuolelle. Keskeisin asuinpaikka-alue on terrassin etelälaidassa lähellä sen reunaa.

Löydöt : KM 27418:1-187, varhaismetallikautisia asuinpaikkalöytöjä

Ajoitus Varhainen metallikausi

Tutkimusalue: 22 m²

Näytteenottoalue: 15000 m²

Tutkimuskustannukset: valtion velvoitetöohjelma

Tutkimusraportti: Jukka Moisanen 18.1.1993
arkeologian osaston topografinen arkisto

SISÄLTÖ

1. ARKISTOTIEDOT Karjaa Grågälan.....	3
2. JOHDANTO	4
3. SIJAINTI JA YLEISKUVAUS	5
3.1. Asuinpaikka (Grågälan 1).....	5
3.2. Röykkiö (Grågälan 2).....	5
3.3. Uhrikivi (Grågälan 3)	6
3.4. Kvartsilouhos (Grågälan 4)	6
3.5. Maanalainen kiveys (Grågälan 5).....	6
4. KAIVAUSTEKNIikka	6
5. KAIVAUSHAVAINNOT	7
6. KAIRASEULONTA	8
7. LÖYDÖT.....	12
8. YHTEENVETO.....	16
9. DIALUETTELO	17
10. NEGATIIVILUETTELO	18
11. KARTTALUETTELO	19
12. PERUSKARTTAOTE.....	20
13. KARTAT	21
14. KUVATAULUT	30

1. ARKISTOTIEDOT Karjaa Grågälan

Kunta: Karjaa

Kylä: Brasby

Tila: 3:8 Botils

Maanomistajat: Karl-Gustav Wasström
Botils
10300 Karis

Kiinteistötunnus 220 415 003 0008

Peruskartta 2014 08 Karis, Helsinki 1982 (päällepainatus 1990)
Kaivausalueen X = 6669 60-85
koordinaatit: Y = 2486 24-40
Z = 12-30

Löydöt 1992 KM 27418:1-187, varhaismetallikautisia
asuinpaikkalöytöjä.

Aiemmat löydöt alueelta:
1991 KM 27102:1-8, saviastianpaloja, savitiivistettä, kvartsi-
iskoksia

Aiemmat tutkimukset:
1991 Jukka Moisanen, tarkastus

Kaivauskertomukseen kuuluvat valokuvat:
Negatiivit nro 90522-90532, 90534-90538

Diat nro 26194-26199

Diar. 4.11.1992

2. JOHDANTO

Karjaa Grågälanin muinaisjäännösalue löydettiin vuonna 1991, kun yhtä Karjaan hoitoalueen työryhmistä johtanut Krister Qvarnström ilmoitti rökkiöstä ja asuinpaikkalöydöistä Brasbyn kylässä sijaitsevan Botilsin tilan mailla. Asuinpaikka rajattiin pellolta tehtyjen pintalöytöjen perusteella joen rannalla sijaitsevalle terassille, jonka alareuna on noin 17 m korkeudella. Kaivausten aikana muinaisjäännökseen todettiin vielä kuuluvan yksikuoppainen uhrikivi, hiekanoton osittain tuhoama kiveys ja kvartsilouhos.

Lähistöltä (200 m luoteeseen) löydettiin tutkimusten aikana Tröskhusåkernin asuinpaikka, joka topografisesti sijaitsee samalla moreeniharjulla kuin Grågälaninkin. Kohteesta noin 400 m luoteeseen sijaitsee Camillan metsä (Camillas skog), jota raivattiin Grågälanin tutkimusten aikana. Camillan metsässä on kahdeksan pienikokoista rökkiötä. Sen lisäksi Camillan metsän edustalta olevilta pelloilta on löydetty kvartsi-iskoksia. Oppstubackenilta noin 600 m luoteeseen tiedetään löydetyn sädekiviliuskeinen, mahdollisesti kampakeraamiseen aikaan kuuluva kourutaltoa.

Joen toisella rannalla sijaitsevat Skölnäsuddenin pronssikautinen rökkiökalmisto (600 m SE) ja Fängkärrsbergetin pronssikautinen rökkiö (800 m ESE). Lähistöllä olivat myös Mjölbolstan rautakautiset kalmistot.

Koetutkimuksen tarkoituksena oli testata kairaseulontamenetelmän soveltuvuutta hoitotyön ohella tapahtuvaan muinaisjäännösalueen rajojen prospektointiin. Ideana oli, että näytteenoton tekee arkeologista koulutusta omaamaton henkilö yleisten ohjeiden mukaan. Seulonnan tulosten tarkistamiseksi alueelle kaivettiin myös joukko koekuoppia.

Tutkimukset Grågälanissa toteutettiin 14.9. - 2.10.1992 välisenä aikana muutaman päivän jaksoissa hoito-ohjelman muiden töiden ohessa. Alueen kartoituksesta vastasi *Carl-Gustav Lilja* ja näytteenotosta *Markku Ristolainen*. Kaivaustyövoimana olivat Länsi-Uudellamaalla toimineet hoitoryhmät *Markku Ristolaisen* ja *Krister Qvarnströmin* johdolla. Tutkimuksia johti FM **Jukka Moisanen**. Työ rahoitettiin valtion velvoitettyöohjelman varoin.

Helsingissä 18.1.1993

Jukka Moisanen

3. SIJAINTI JA YLEISKUVAUS

Grågälan sijaitsee Karjaanjoen (Mustionjoki) länsirannalla jonkin verran etelään siitä kohdasta, jossa joki lähtee Päsärträsketistä. Joki ahtautuu tässä paikassa kapeikoon, jonka itäsivun muodostaa Slätbergetin kallio ja länsisivun joen suuntainen harjanne. Sen itärinteellä sijaitsee asuinpaikka, eteläosassa on Grågälanin röykkiö ja lounaaseen antavalla rinteellä Tröskhusåkernin asuinpaikka. Grågälan on noin seitsemän kilometriä Karjaan kirkolta pohjoiskoilliseen.

Grågälanin eteläpuolella leviää tasainen, aina Kyrksjöniin saakka yhtenäisenä jatkuva laaja alava jokilaakso. Grågälanin kohdalla oleva terassi laskee tähän jokilaaksoon siten, että sen alaraja on noin 17 m korkeudella. Röykkiö sijaitsee 26 metrin korkeudella ja Tröskhusåkernin asuinpaikka noin 23 metrin korkeudella. Asuinpaikka on sijainnut syvälle sisämaahan työntyneen merenlahden pohjukassa vanhan jokisuun tuntumassa.

Grågälanin kohdalla maaperä on hienoa hiekkaa. Terassin alemmilla osilla maaperä on savea. Terassi on peltona, joka rajautuu idässä jokirantaan ja lännessä harjun alarinteeseen. Pelto oli tutkimusaikana kesantona. Pellon keskellä on viljelemätön saareke ja kalliopaljastuma. Aivan joen rannassa on vanha hiekkakuoppa. Harjanteella kasvaa pääasiassa kuusta, mutta paikka paikoin lehtipuusto on vallitsevana.

Seuraavassa on kuvaus Grågälandiin kuuluvista muinaisjäännöskohteista. Jukka Moisanen Tröskhusåkernin ja Camillan metsän tarkastuskertomukset ovat arkeologian osaston topografisessa arkistossa.

3.1. Asuinpaikka (Grågälan 1)

Asuinpaikka sijaitsee harjanteen ja joenrannan välisellä terassilla. Löytöjä saatiin eri puolilta peltoa pintapoimintana ja koekuopista, muuta koekuoppien ja kairaseulontanäytteiden löytömäärä oli suurin peltosaarekkeen vierellä sen länsipuolella terassin reunan tuntumassa. Asuinpaikka näyttää keskittyvän varsin suppealle alueelle peltosaarekkeen tuntumaan.

3.2. Röykkiö (Grågälan 2)

Vuoden 1991 syksyllä havaittu röykkiö osoittautui raivaamisen jälkeen huomattavasti suuremmaksi kuin silloin oli oletetty. Röykkiö on varsin matala ja siinä on sellaisia rakenteellisia piirteitä, joiden perusteella röykkiötä voisi kutsua latomukseksi. Nämä piirteet (röykkiön sisällä olevat suuremmista kivistä tehdyt nelikulmaiset solut, "tarhat") ovat kuitenkin tulkinnanvaraisia. Röykkiön rajat selvät ja se sijaitsee etelään antavan rinteiden yläpuolella olevalla tasanteella. Maasto on länteen varsin tasaista ja viettää siellä noin sadan metrin päässä Tröskhusåkernin asuinpaikalle. Pohjoisessa harjanteen rinteet nousevat vielä jonkin verran. Vanha kärrytie kulkee röykkiön lähetyvillä.

Röykkiön mitat ovat 16 x 12 x 0,5 m. Se on koottu vaihtelevankokoisista kivistä ja röykkiön koillisreunassa on suuri maakivi ("silmäkivi").

3.3. Uhrikivi (Grågälan 3)

Tutkimusten kuluessa Grågälanin pellon keskelle jäänyt peltosaareke raivattiin. Tällöin havaittiin saarekkeessa noin 56 x 46 x 20 cm kokoinen kivi, jonka huipulla on selkeä kuoppa. Kuoppa on pyöreä ja sen läpimitta on 4,5 cm. Sen vieressä on pitkänomainen syvennys (13 x 4 cm), joka vaikuttaa myös kaiverretulta. Kivi ei ole kiinni maassa, joten on hyvin mahdollista, ettei kivi ole alkuperäisellä paikallaan. Peltosaarekkeeseen on aikojen kuluessa siirretty pellolta raivattuja kiviä ja maanomistajan antaman tiedon mukaan peltosaarekkeen päälle oli useita kymmeniä vuosia sitten ajettu viisi kuormaa uimarannan ruoppausjätettä. Kuormat kipattiin saarekkeeseen ja ne erottuvat yhä matalina kumpareina.

3.4. Kvartsilouhos (Grågälan 4)

Röykkiön koillispuolella on kolme suurta maakiveä, joista toiseksi suurimman laella on kvartsisuoni. Suonen kaikilta puolilta on lohkottu kvartsia. Ainakin jäljellä oleva kvartsi on kehnolaatuista.

3.5. Maanalainen kiveys (Grågälan 5)

Hiekkakuopan länsilaidasta havaittiin turpeen alainen ja noin 30 cm paksu kiveys, jonka pituus hiekkakuopan reunasta mitaten oli kahdeksan metriä. Leveys on alle kaksi metriä, sillä kiveystä ei ole enää peltokynnöksen kohdalla. Kyntäminen on mahdollisesti tuhonnut siitä osan. Maanomistajan kertoman mukaan hiekkaa otettiin kuopasta talvella 1947, jolloin kiveys jäi roikkumaan vajaan kahden metrin routapatjana hiekkakuopan seinämästä ulospäin. Kiveys romahti omia aikojaan alas, eikä hiekkakuopasta sittemmin oltu havaittu mitään sen kummempaa. Hiekanottoa ei oltu enää jatkettu. Kiveyksen kohdalle kaivettu koekuoppa avattiin vain kiveyksen pintaan asti, jolloin talteen saatiin palaneen luun siru. Tutkimuksen aikana kiveystä ei voitu tulkita.

4. KAIVAUSTEKNIikka

Koekuoppia ja kairaseulontaa varten alueelle laadittiin maaston mukainen ja pääilmansuuntia noudatteleva koordinaatisto, joka kasvaa pohjoiseen ja itään. Peruslinjan (N-S) suunta on 25° etelästä. Kartta on kiinnitetty Brasbyn koulun ja Botilsin tilan rajakiviin tutkimusalueen pohjoisosassa (merkitty yleiskarttaan). Kaikki mittaukset on tehty ruutujen lounaiskulmista.

Kaivauksen korkeus sidottiin valtakunnalliseen korkeuskiintopisteeseen nro 614882 (34,98 m.mpy), joka sijaitsee Bällarby-Brasby tien varrella koordinaattipisteessä 6670 42/2486 38. Korkeus siirrettiin Grågälanin kiintopisteeseen, joka sijoitettiin pellon keskellä olevaan kalliopaljastumaan kaivauskoordinaatteihin 483/197. Kiintopisteen korkeus on 20,90 m.mpy. Kiintopiste merkittiin kallioon punaisella värillä ja kallioon hakatulla n 15 cm läpimittaisella renkaalla.

Kairaseulontanäytteet otettiin Grågälanin pellolta 10 m näyteverkossa. Näytteenotto keskitettiin terassin reunan lähetyville. Päälinjaa $y=200$ pitkin näytteitä otettiin 240 metrin matkalta. Näytteiden kerrokset eroteltiin siten, että peltomulta muodosti oman kerroksensa ja sitä seuraava maanäyte jaettiin 10 cm kerrokseen. Näytesyvyys oli noin 30 cm. Mikäli maaväri viittasi kulttuurikerroksen jatkumiseen, näytteenottoa jatkettiin syvemmälle.

Koekuoppia kaivettiin yhteensä kuusi, joista viisi oli 2x2 m suuruisia ja yksi 1x2 metrin kokoinen. Kaivettu alue on siten 22 m². Koekuopat kaivettiin siten, että peltomultakerros seulottiin ja sen alla kaivettiin 10 cm kerroksissa puhtaaseen pohjamaahan saakka. Koekuopat sijoitettiin harvakseltaan pohjois-eteläsuuntaiselle sahaavalle linjalle. Koekuoppien tarkoituksena oli toimia vertailuotoksina, joihin kairaseulonnan tuloksia voitaisiin myöhemmin verrata. Kaivauksen jälkeen koekuopat peitettiin.

Tutkimusalueelta laadittiin yleiskartta mittakaavaan 1:1000 sekä profiilikartta koekuopasta 498/198 mittakaavaan 1:25. Tutkimuskertomuksen liitteenä on lisäksi löytöjen levintäkartoja kairaseulonnan ja koekuopituksen perusteella.

5. KAIVAUSHAVAINNOT

Merkkejä likamaasta tavattiin kaikista kaivetuista koekuopista, mutta kulttuurikerroksen syvyys mullan alla vaihteli. Suurin löytömäärä saatiin terassin reunan tuntumasta peltosaarekkeen vierestä, jossa myös likamaa ulottui yhtenäisinä kerroksena peltomullan alle noin 30-50 cm syvyydelle. Löydöt vähenivät sekä etelään että pohjoiseen tästä alueesta hyvin nopeasti.

Seuraavassa ovat kuvaukset koekuopista tehdyistä havainnoista.

Koekuoppa 450/200

Kuoppa on etelään antavan terassinreunan yläosassa. Peltomullan paksuus oli noin 25 cm ja sen alla kaivettiin kaksi kerrosta ennen puhdasta pohjamaata. Mullan alla oli vähäisiä ja epäyhtenäisiä likamaalaikkuja. Löytömäärä oli vähäinen muihin koekuoppiin verrattuna.

Koekuoppa 470/220

Multakerroksen paksuus oli 25-30 cm. Peltomullan alla oli puhdas hienohiekkainen pohjamaa, jossa likamaata oli säilynyt vain häivähdyksenomaisesti. Mullan alla kaivettiin kaksi kerrosta. Löytömäärä oli kuitenkin keskimääräistä suurempi, mutta löydöt tulivat pääasiassa multakerroksesta.

Koekuoppa 498/198

Koekuoppa sijoitettiin puolittain pellolle ja peltosaarekkeelle. Peltomullan paksuus oli noin 25-30 cm myös peltosaarekkeen kohdalla. Koekuoppa osoittautui runsaslöytöiseksi jopa siinä määrin, että lähes 91% kaikista koekuoppien kappalemääräisistä löydöistä saatiin tästä koekuopasta. Löytöjen joukossa oli lähes 4300 saviastianpalaa, joista 23 reunapalaa ja 10 pohjapalaa. Lisäksi löydettiin hiotun kiviesineen katkelma, kvartsikaavin ja piiveitsi. Koekuopassa oli yhtenäinen noin 25-30 cm paksu kulttuurikerros peltomullan alla, joka luoteiskulmassa lisäksi muodosti noen värjäämän likamaakuopan. Syvimmillään tämä kuoppa ulottui metrin peltomullan alle.

Koekuoppa 560/230

Peltomullan paksuus koekuopan kohdalla oli keskimäärin 30 cm. Peltomullan alla maa oli hienoa hiekkaa ja sitä kaivettiin 3-4 kerrosta. Sekä koekuopan pohjois- että itälaidassa oli pienialainen likamaakuoppa, mutta kulttuurikerros ei jatkunut yhtenäisenä peltomullan alla. Löytöjä saatiin talteen jonkin verran.

Koekuoppa 565/239

Joen rannassa olevan hiekkakuopan laitaan sijoitettu koekuoppa. Syy koekuopan avaamiseen oli maanomistajan ilmoitus hiekkakuopan laidassa tavatusta kiveyksestä, joka tuli esiin vuonna 1947 hiekanoton yhteydessä. Hiekkakuopan reunassa on nähtävissä turpeen alla noin 30 cm paksuinen vaihtelevankokoisista kivistä tehty kiveys, jonka pituus on noin 8 m. Leveyttä kiveyksellä voi olla maksimissaan 3 m länteen hiekkakuopan reunasta (ts. peltokynnöksen rajaan saakka). Koekuoppaa kaivettiin vain turpeen poiston verran. Turpeen poiston jälkeen paljastui tasainen, vaihtelevankokoisista ja särmikkäistä kivistä tehty ladelmä (suurimmat kivet kuitenkin max 15 cm pisimmältä sivultaan). Maa kivien välissä oli mustaa. Löytöinä turpeesta kivien pinnalle saakka saatiin resenttiä materiaalia (posliinia ym). Kivien pinnan tasolta löydettiin myös kaksi palaneen luun kappaletta.

Koekuoppa 580/200

Peltomullan paksuus koekuopan kohdalla oli noin 25-30 cm. Peltomullan alla oli hieno hiekka, jossa oli muutamia likamaalaikkuja. Yhtenäinen kulttuurikerros puuttui. Likamaalaikut ulottuivat kuitenkin jopa 50 cm peltomullan alle.

6. KAIRASEULONTA

Grågälanin kairaseulonnalla oli tarkoitus kokeilla, voitaisiinko menetelmää käyttää asuinpaikkojen laajuuden selvittämiseen muinaisjäännösten hoitotyön ohella. Kokeilussa alueen kartoituksesta ja näytteiden otosta huolehti hoitoryhmän jäsen arkeologin antamien yleisohjeiden perusteella. Tarkoituksena oli välttää arkeologisen koulutuksen saaneen henkilökunnan sitomista itse näytteiden ottoon ja seulontaan ja verrata näin saatuja tuloksia valvotun koekaivauksen perusteella saatuun tietoon kohteesta.

Grågälanin näytteiden otosta vastasi Länsi-Uudenmaan hoitoryhmän työnjohtaja *Markku Ristolainen* ja materiaalin seulonnan tekivät työnjohtajat *Markku Ristolainen* ja *Krister Qvarnström*. Materiaalin analysoinnista vastasi *Jukka Moisanen*.

Näytteet otettiin Grågälanin terassin laelta kymmenen metrin näytteenottoverkossa. Tämän lisäksi linjalta Y=200 otettiin näytesarja terassin alapuolelta aina pellon pohjoisreunaan Brasbyn koulun tontille saakka. Näytteenottosyvyys oli noin 40 cm, jota tarpeen mukaan jatkettiin. Näytteistä erotettiin multakerros omaksi ryhmäkseen ja multakerroksen alapuolinen näyte jaettiin 10 cm:n kerroksiin. Näytteenotossa pyrittiin siten vastaavuuteen koekuoppien dokumentointikerrosten kanssa.

Kairaseulontanäytteitä otettiin yhteensä 50. Näytteet seulottiin marraskuussa ja tuotiin analysoitaviksi museovirastoon. Näytteiden analysoinnin suurimmaksi ongelmaksi muodostuivat kvartsit, joiden erottaminen luontaisesta kvartsihiekkasta oli ongelmallista. Materiaalin joukossa on vain yksi selkeä kvartsi-iskos. Sitä vastoin keramiikka, luu ja kuonamateriaali oli näytteistä helposti erotettavissa.

KARJAA, BRASBY GRÄGÄLAN

9

PERUSLINJAN SUUNTA 225° IDÄSTÄ

Jukka Moisanen 1992

YLEISKARTTA
mk 1:1000
piirt. C.-G. Lilja
09/15 - 10/05

50m

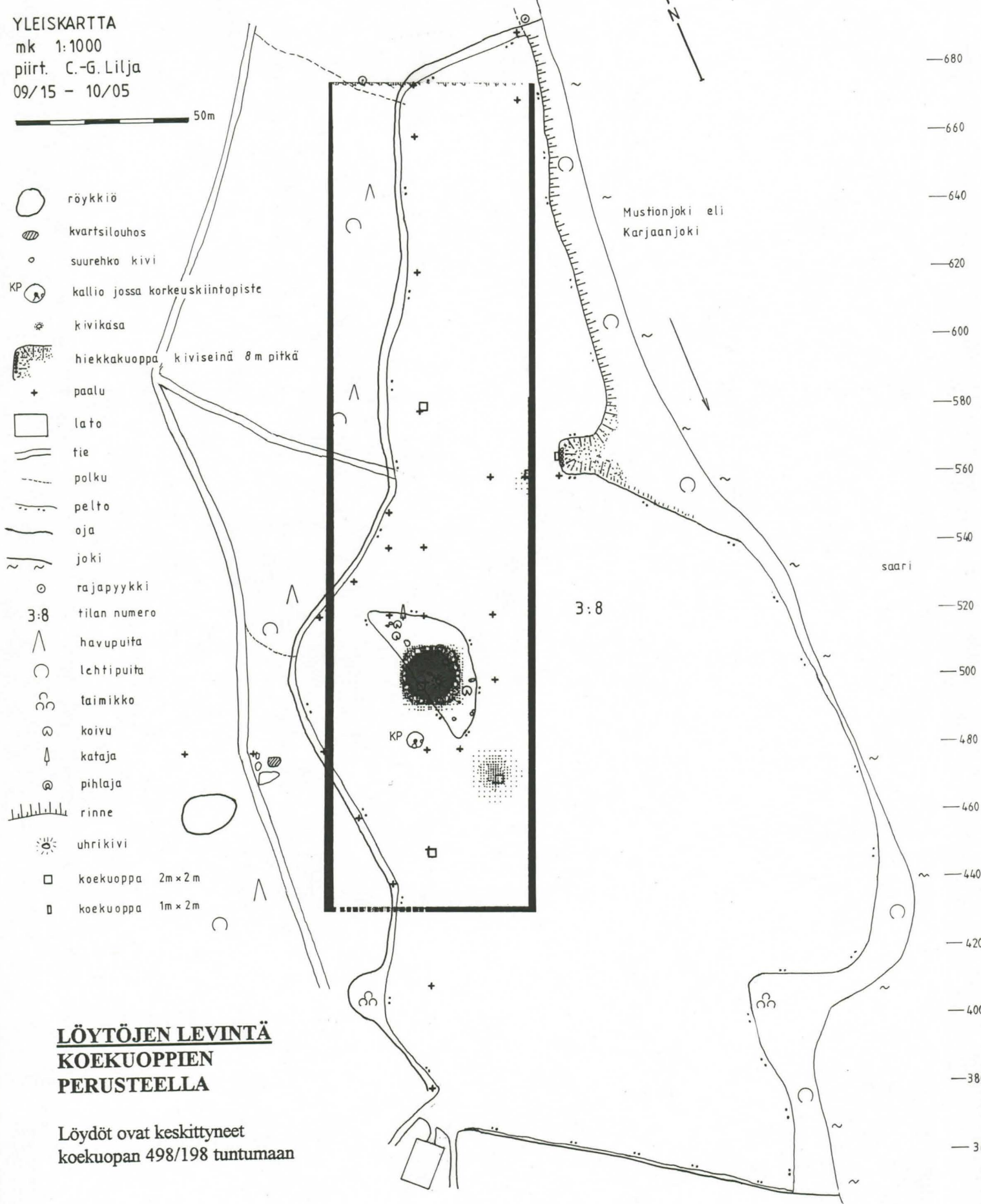
- rökkiö
- kvartsilouhos
- suurehko kivi
- kallio jossa korkeuskiintopiste
- kivikasa
- hiekkakuoppa kiviseinä 8m pitkä
- paalu
- lato
- tie
- polku
- pelto
- oja
- joki
- rajapyykki
- tilan numero
- havupuita
- lehtipuita
- taimikko
- koivu
- kataja
- pihlaja
- rinne
- uhrikivi
- koekuoppa 2m x 2m
- koekuoppa 1m x 2m

LÖYTÖJEN LEVINTÄ KOEKUOPPIEN PERUSTEELLA

Löydöt ovat keskittyneet
koekuopan 498/198 tuntumaan

100 120 140 160 180 200 220 240 260 280 300 320 340

—700
—680
—660
—640
—620
—600
—580
—560
—540
—520
—500
—480
—460
—440
—420
—400
—380
—360
—340

Jukka Moisanen 1992

YLEISKARTTA

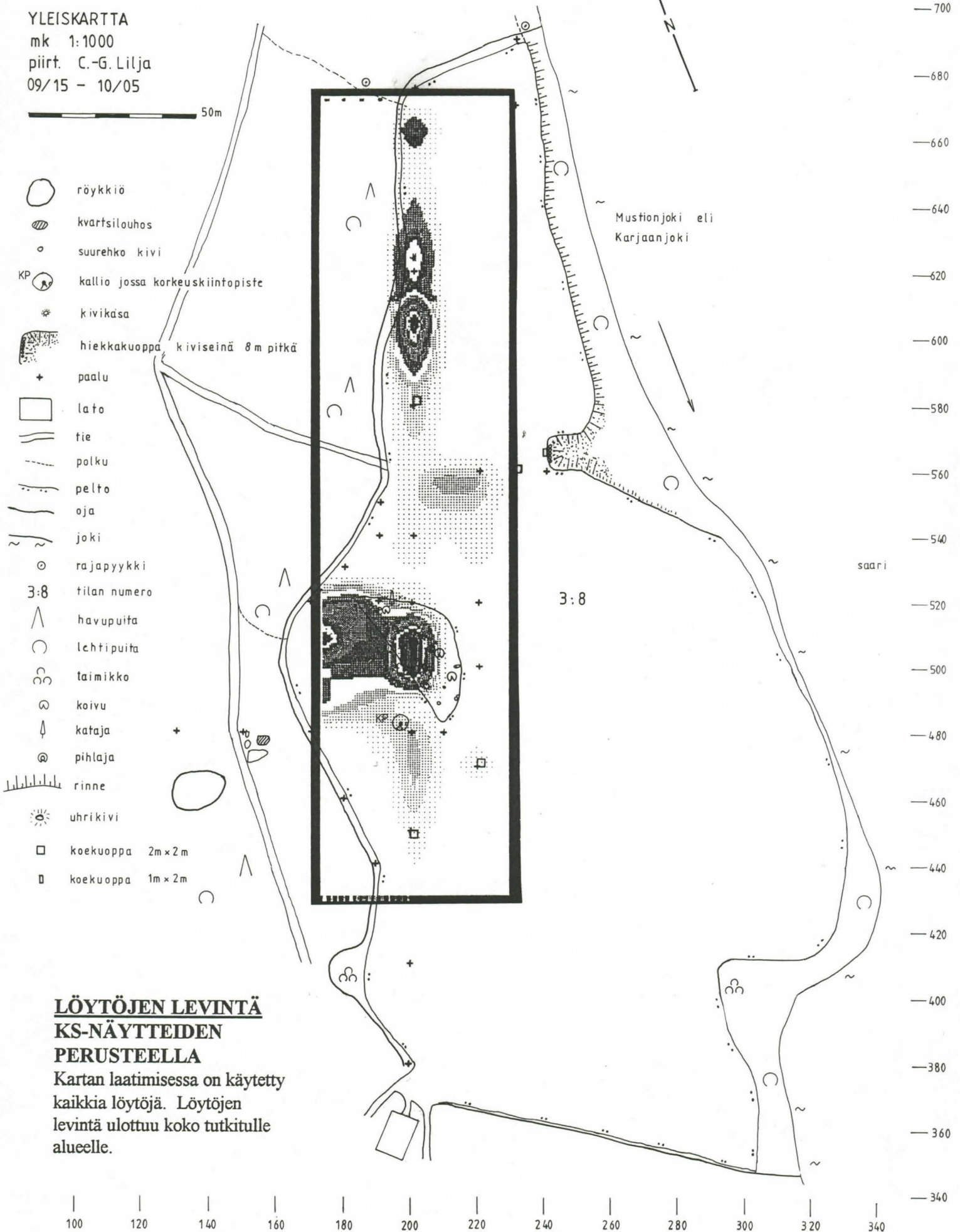
mk 1:1000

piirt. C.-G. Lilja

09/15 - 10/05

50m

- röykkiö
- kvartsilouhos
- suurehko kivi
- kallio jossa korkeuskiintopiste
- kivikasa
- hiekkakuoppa kiviseinä 8 m pitkä
- paalu
- lato
- tie
- polku
- pelto
- oja
- joki
- rajapyykki
- tilan numero
- havupuita
- lehtipuita
- taimikko
- koivu
- kataja
- pihlaja
- rinne
- uhrikivi
- koekuoppa 2m x 2m
- koekuoppa 1m x 2m

**LÖYTÖJEN LEVINTÄ
KS-NÄYTTEIDEN
PERUSTEELLA**

Kartan laatimisessa on käytetty kaikkia löytöjä. Löytöjen levintä ulottuu koko tutkitulle alueelle.

Jukka Moisanen 1992

YLEISKARTTA

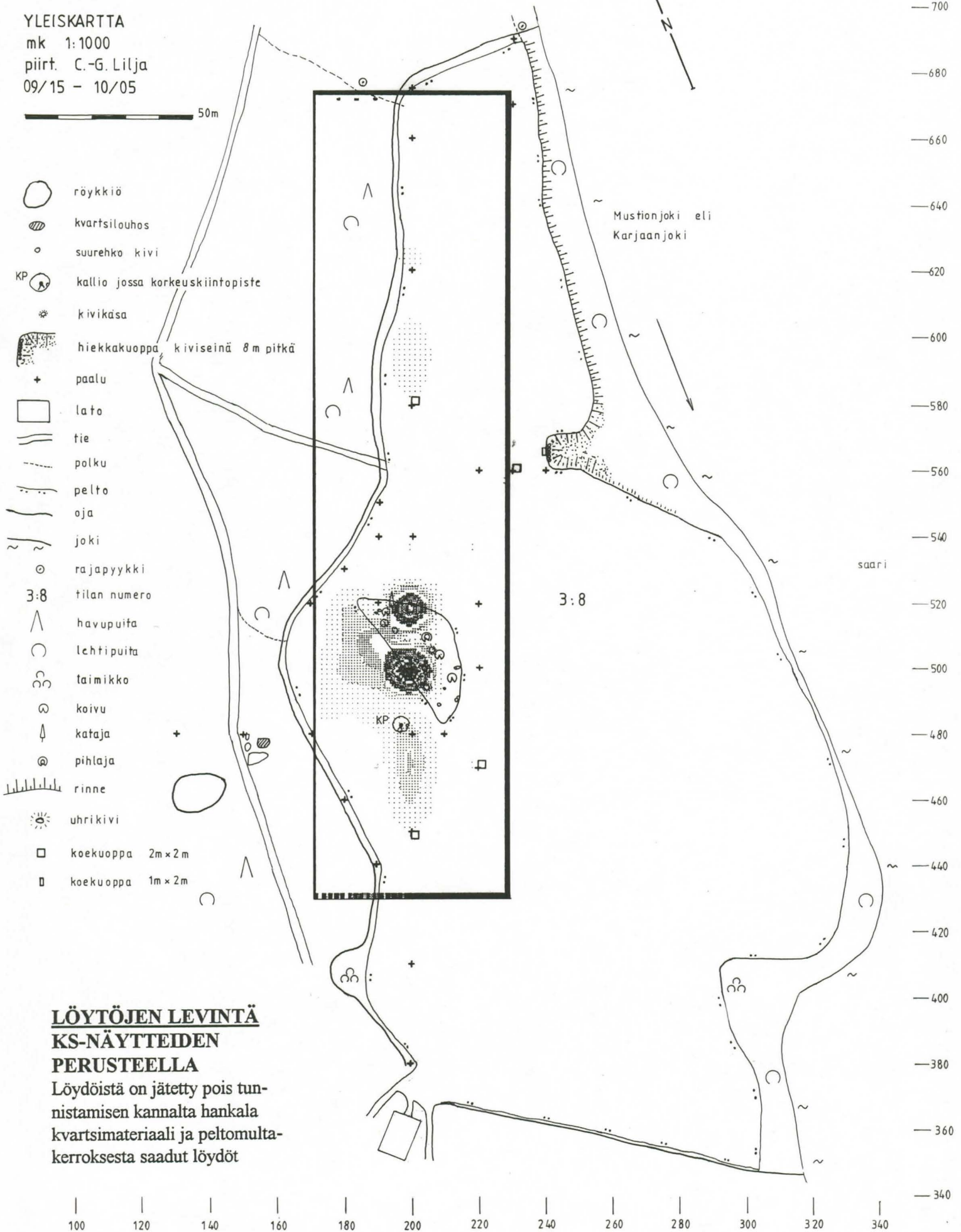
mk 1:1000

piirt. C.-G. Lilja

09/15 - 10/05

50m

- röykkiö
- kvartsilouhos
- suurehko kivi
- kallio jossa korkeuskiintopiste
- kivikasa
- hiekkakuoppa kiviseinä 8 m pitkä
- paalu
- lato
- tie
- polku
- pelto
- oja
- joki
- rajapyykki
- tilan numero
- havupuita
- lehtipuita
- taimikko
- koivu
- kataja
- pihlaja
- rinne
- uhrikivi
- koekuoppa 2m x 2m
- koekuoppa 1m x 2m

**LÖYTÖJEN LEVINTÄ
KS-NÄYTTEIDEN
PERUSTEELLA**

Löydöistä on jätetty pois tunnistamisen kannalta hankala kvartsimateriaali ja peltomultakerroksesta saadut löydöt

100 120 140 160 180 200 220 240 260 280 300 320 340

Oheen liitetyistä kartoista voidaan tarkastella, miten koekuoppien löytöjen perusteella saatu kuva täsmää kairaseulonnan antamaan kuvaan. Kuvat on tehty ilmoittamalla löytöjen määrä näytteenottopisteissä ja laskemalla sen perusteella todennäköinen levintä.

Kairaseulonnasta on liitetty mukaan kaksi versioita, joista ensimmäisessä on käytetty koko materiaalia piirroksen laatimiseen. Toisessa kuvassa on jätetty pois ongelmallinen kvartsimateriaali ja multakerroksesta saadut löydöt, jolloin kartta kuvaa varmasti tunnistetun materiaalin levintää säilyneessä kulttuurikerroksessa. Kaikissa kartoissa on mustalla reunaviivalla rajattu analyysin tarkastelualue.

Näytteiden antama kuva Grågälanin asuinpaikasta vastaa koekuoppien informaatiota, mutta on tarkempi ja yksityiskohtaisempi näytteenottotiheyden vuoksi. Kairaseulonnan perusteella asuinpaikka ulottuu noin 18 m korkeuskäyrän yläpuoliselle terassille. Asuinpaikka ulottuu koko näytteenottoalueelle, mutta selvä keskittymä on peltosaarekkeen länsipuolella. Lännessä alue ulottuu näytteenottoa laajemmalle alueelle, mutta topografisena rajana voitaneen pitää rinteän alkua.

7. LÖYDÖT

Suurimmat löytöryhmät ovat kvartsi ja saviastianpalat. Kohtuullisessa määrin saatiin talteen myös kivilaji-iskoksia, palanutta luuta, piitä ja kuonaa. Löytömateriaalin määrä ja jakautuminen eri luokkiin on esitetty oheisissa taulukoissa.

Saviastianpalat jakaantuvat kahteen suureen ryhmään, joista toinen on naarmupintaista keramiikkaa ja toinen tekstiilikuvioista keramiikkaa. Viimeksi mainittu eroaa myös huokoiselta saviainekseltaan, joka voi johtua orgaanisen materiaalin käytöstä sekoitteena. Naarmupintaisen keramiikan sekoitteena on hiekkaa tai kivimurskaa ja sen saviaines on varsin tiivistä. Kolmantena ryhmänä ovat koristeettomat ja pintakuviottomat palat, joista pääosa on rakenteeltaan huokoista.

Saviastianpalat ovat suurimmaksi osaksi koristelemattomia. Koristeltujen palojen pääasiallisena aiheena ovat kuopat, kuoppapainanteet ja leimapainanteet. Muutamissa paloissa on viivakoristeita tai kuopparivikoristeita. Reunapalat ovat yleensä koristeltuja ja monet ovat profiloituja. Ainakin yksi reunapaloista on pienehköstä astiasta.

Löydöistä suurin osa saatiin talteen koekuopasta 498/198. Irtolöytöjen määrä on myös suuri, koska pellon pinnalta havaitut löydöt otettiin talteen. Varsinaisia esineitä oli varsin vähän ja ne kaikki olivat kvartsisia tai piisiä teriä. Kirveestä tai taltasta peräisin oleva hiotun kiviesineen katkelma löydettiin myös.

KARJAA GRÄGÄLAN

Jukka Moisanen 1992

kappalemäärät

Löytömäärät

LÖYTÖLAJI	KOEKUOPAT						yhteensä	IRTO- LÖYDÖT	YHTEENSÄ
	MULTA	KRS 1	KRS 2	KRS 3	KRS 4	KRS 5			
Saviastian reunapala	14	6	3	1			24	6	30
Saviastian pohjapala	5	4			1		10	1	11
Saviastian pala	1984	1383	655	247	221	27	4517	132	4649
Savitiiviste	4		2	1			4		4
Palanut savi							3		3
<i>yht</i>	2007	1393	660	249	222	27	4558	139	4697
Liitupiipun kappale							0	5	5
Kiviesineen katkelma						1	1		1
Kivilaji-iskos	5	2					7	5	12
<i>yht</i>	5	2	0	0	0	1	8	5	13
Piiveitsi	1						1		1
Pii-iskos	5						5	2	7
<i>yht</i>	6	0	0	0	0	0	6	2	8
Kvartsiuurrin							0	1	1
Kvartsiikaavin	3						3		3
Pièce écaillée							0		0
Retusoitu kvartsi-iskos	1						1		1
Kvartsi-iskos	250	129	45	13	9	2	448	312	760
<i>yht.</i>	254	129	45	13	9	2	452	313	765
Hammas		1					1		1
Palanut luu	99	75	44	25	34	2	279	34	313
<i>yht.</i>	99	76	44	25	34	2	280	34	314
Kuona	12						12		12
Simpukankuoria							0	8	8
YHTEENSÄ	2383	1600	749	287	265	32	5316	501	5817

KARJAA GRÄGÄLAN

Jukka Moisanen 1992

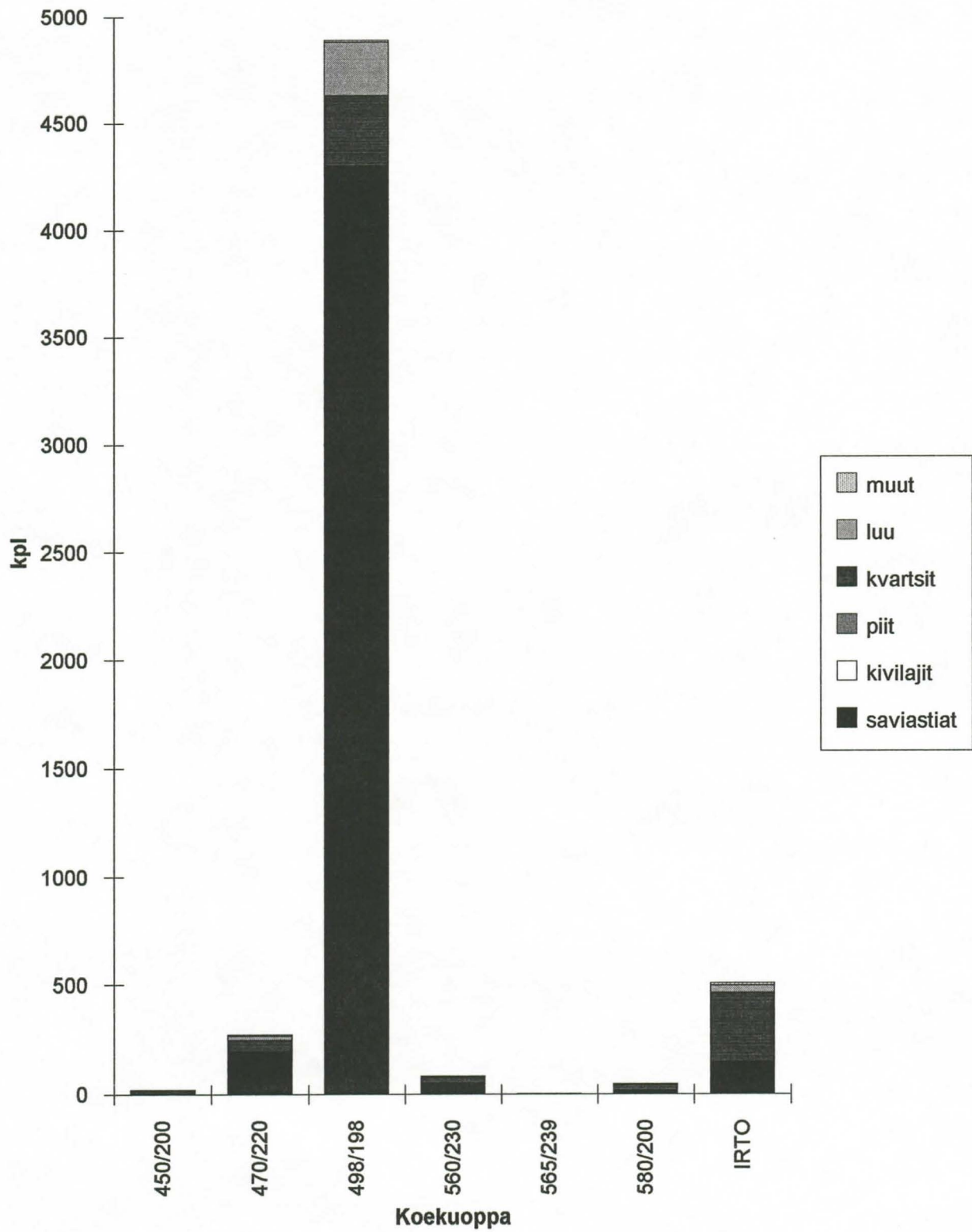
paino grammoissa

Löytömäärät

LÖYTÖLAJI	KOEKUOPAT						yht	IRTO- LÖYDÖT	YHT
	MULTA	KRS 1	KRS 2	KRS 3	KRS 4	KRS 5			
Saviastian reunapala	22	9,0	5,5	4,0			40,5	10,5	51,0
Saviastian pohjapala	14	12,0			0,5		26,5	3,0	29,5
Saviastian pala	1256,5	693,5	244,5	124,0	111,0	15,0	2444,5	108,5	2553,0
Savitiiviste	3						3,0		3,0
Palanut savi			1,5	0,5			2,0		2,0
<i>yht</i>	1295,5	714,5	251,5	128,5	111,5	15,0	2516,5	122,0	2638,5
Liitupiipun kappale							0,0	6,0	6,0
Kiviesineen katkelma						10,0	10,0		10,0
Kivilaji-iskos	5,5	4,5					10,0	76,0	86,0
<i>yht</i>	5,5	4,5	0,0	0,0	0,0	10,0	20,0	76,0	96,0
Piiveitsi	1						1,0		1,0
Pii-iskos	5						5,0	0,5	5,5
<i>yht</i>	6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,5	6,5
Kvartsiuurrin							0,0	18,0	18,0
Kvartsiikaavin	86						86,0		86,0
Pièce écaillée							0,0		0,0
Retusoitu kvartsi-iskos	3						3,0		3,0
Kvartsi-iskos	593	360,0	52,0	36,0	12,0	4,0	1057,0	1703,0	2760,0
<i>yht.</i>	682	360,0	52,0	36,0	12,0	4,0	1146,0	1721,0	2867,0
Hammas		0,5					0,5		0,5
Palanut luu	21	15,5	7,5	3,5	5,0	0,5	53,0	7,0	60,0
<i>yht.</i>	21	16,0	7,5	3,5	5,0	0,5	53,5	7,0	60,5
Kuona	12						12,0		12,0
Simpukankuoria							0,0	2,0	2,0
YHTEENSÄ	2022	1095,0	311,0	168,0	128,5	29,5	3754,0	1928,5	5682,5

h1

Karjaa Grågälan, löydöt 1992

8. YHTEENVETO

Koetutkimuksen perusteella Grågälanissa on varhaiseen metallikauteen ajoittuva asuinpaikka, joka on aikoinaan sijainnut pohjoiseen työntyvän jokisuistossa aivan joen suussa. Paikka on ollut hienohiekkainen etelään antava terassi, jota harjanteet ovat suojanneet lähes kaikilta muilta ilmansuunnilta. Pohjoisesta virrannut joki on todennäköisesti levittäytynyt Päsärträsketin kohdalla järveksi myös tuolloin ja ahtautunut Grågälanin kohdalla kapeikkoon laskeakseen heti aavaan suistoon Grågälanin eteläpuolella. Grågälanin kohdalla on todennäköisesti ollut köngäs. Virtapaikka on mahdollisesti ollut kalaisa ja houkutellut sen vuoksi valitsemaan kohdan asuinpaikaksi.

Grågälanin röykkiö voi asuinpaikkamateriaalin perusteella ajoittua samanaikaiseksi. Samaa ei voi varmasti sanoa muista paikalla havaituista kiinteistä muinaisjäännöksistä.

Grågälanin asuinpaikka rajoittuu pellolle noin 18 m korkeuskäyrän yläpuolelle. Sen itärajan muodostaa Karjaanjoki ja länsirajan harjanne. Pohjoisessa asuinpaikka ulottuu enintään Brasbyn tielle.

Grågälanin tulosten perusteella kairaseulontaa voidaan jatkossa käyttää asuinpaikkojen laajuuden prospektointiin muinaisjäännösten hoidon yhteydessä. Näytteiden analysointi vaatii arkeologisen koulutuksen saaneen henkilön työpanoksen, mutta näytteenottoalueen kartoitus, näytteiden otto ja niiden seulonta voidaan toteuttaa myös hoitoryhmien voimin.

9. DIALUETTELO

- 26194 Koekuoppien kaivamista, koekuoppa 498/198 etualalla. Taustalla Karjaanjoen laaksoa. N-S.
- 26195 Kuppikivi. NE-SW.
- 26196 Kuppikivi, yksityiskohta kuopasta. N-S.
- 26197 Markku Ristolainen ottamassa kairaseulontanäytteitä.
- 26198 Koekuoppa 498/198 4. taso peltomullan alla. Koekuopan luoteiskulmassa oleva likamaakuoppa. E-W.
- 26199 Koekuoppa 565/239, kiveys turpeen poiston jälkeiseen tasoon puhdistettuna. S-N.

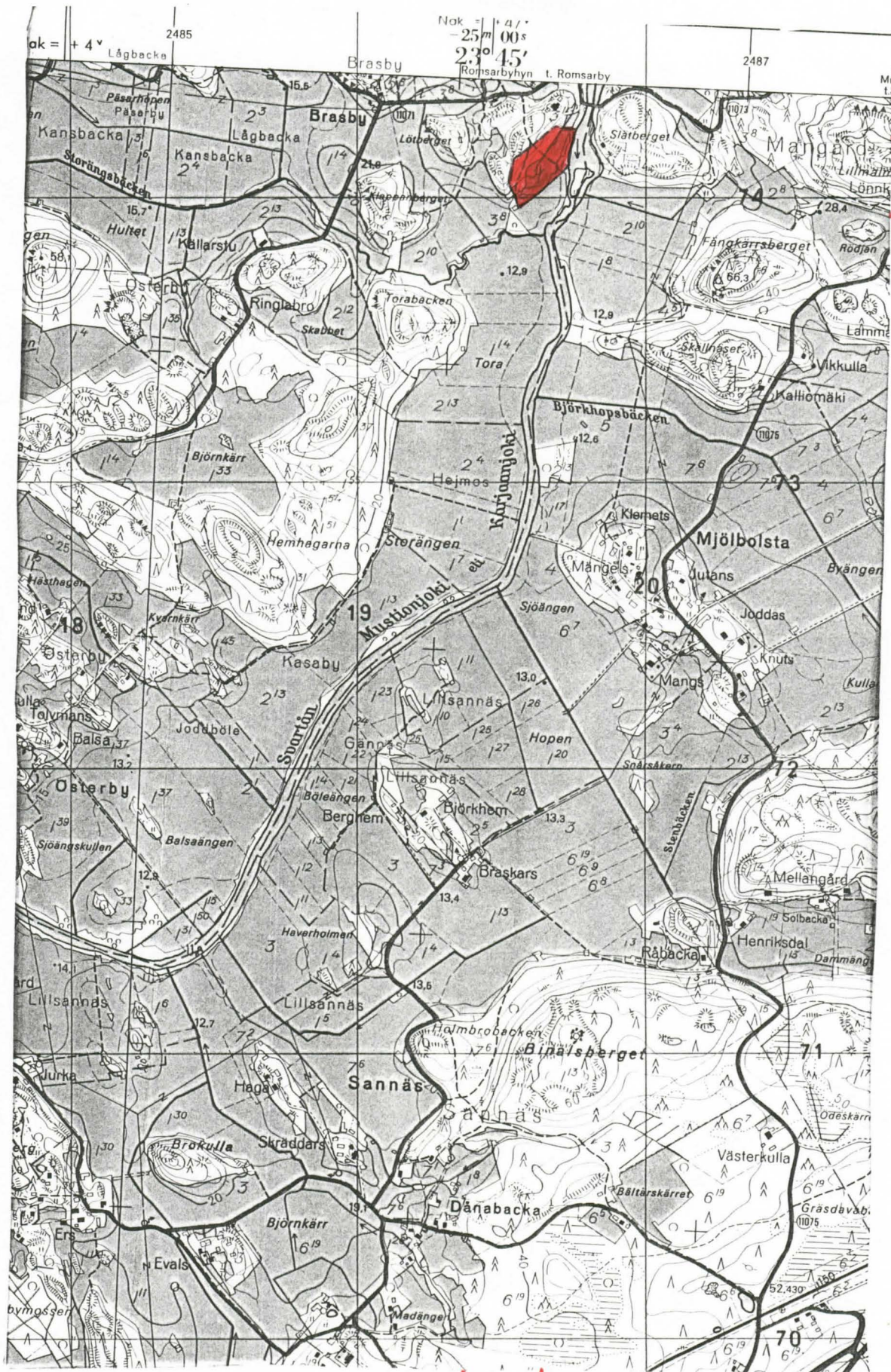
10. NEGATIIVILUETTELO

- 90522 Koekuoppien kaivamista, koekuoppa 498/198 etualalla. Taustalla Karjaanjoen laaksoa. N-S.
- 90523 Koekuoppien kaivamista, koekuoppa 498/198 etualalla. Taustalla Karjaanjoen laaksoa. N-S.
- 90524 Peltosaareke, josta löydettiin kuppikivi.
- 90525 Kuppikivi. NE-SW.
- 90526 Markku Ristolainen ottamassa kairaseulontanäytteitä.
- 90527 Markku Ristolainen ottamassa kairaseulontanäytteitä.
- 90528 Koekuoppien kaivamista.
- 90529 Koekuoppien kaivamista.
- 90530 Koekuoppien kaivamista.
- 90531 Markku Ristolainen ja Reijo Ryyänen käsittelemässä kairaseulontanäytteitä.
- 90532 Markku Ristolainen ja Reijo Ryyänen käsittelemässä kairaseulontanäytteitä.
- 90534 Koekuoppa 565/239, kiveys turpeen poiston jälkeiseen tasoon puhdistettuna. S-N.
- 90535 Atle Heinänen kaivamassa koekuoppaa 498/198.
- 90536 Atle Heinänen ja Herbert Nordström kaivamassa koekuoppaa 498/198.
- 90537 Koekuoppa 498/198 N-S ja E-W -profiilit
- 90538 Koekuoppa 498/198 N-S ja E-W -profiilit

11. KARTTALUETTELO

Yleiskartta	1:1000	A3	21
Korkeuskäyräkartta	1:1000	A3	22
Koekuoppa 498/198, profiilit	1:25	A4	23
Koekuoppa 450/200, korkeusvaaitukset	1:100	A4	24
Koekuoppa 470/220, korkeusvaaitukset	1:100	A4	25
Koekuoppa 498/198, korkeusvaaitukset	1:100	A4	26
Koekuoppa 560/200, korkeusvaaitukset	1:100	A4	27
Koekuoppa 565/239, korkeusvaaitukset	1:100	A4	28
Koekuoppa 580/200, korkeusvaaitukset	1:100	A4	29

PERUSKARTTAOTE, 2014 08 Karis

6669
60-85

2486 24-40

KARJAA, BRASBY
GRÄGÄLAN

Jukka Moisanen 1992

YLEISKARTTA, KORKEUSKÄYRÄT (m mpy)

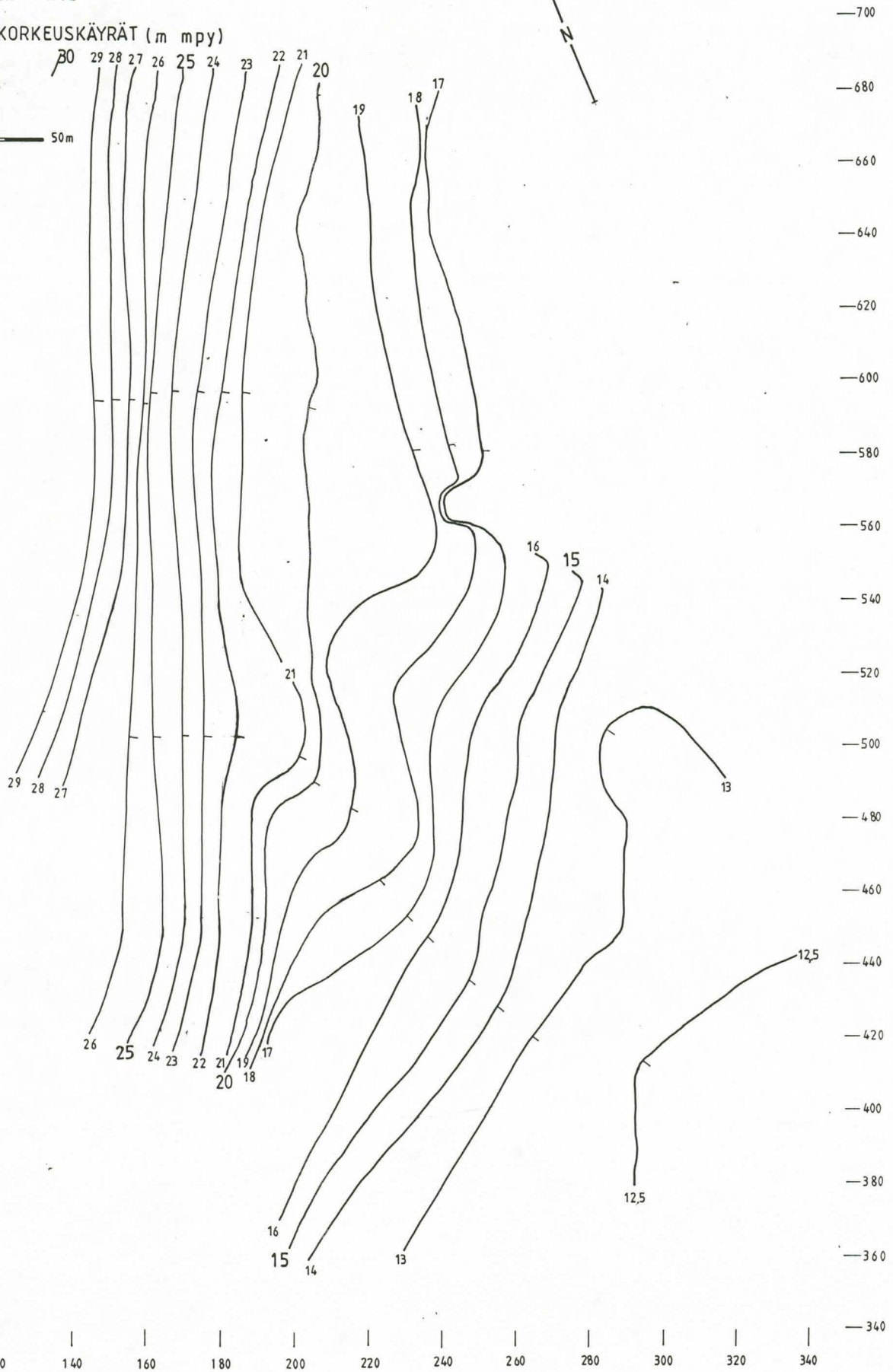
sk 1:1000

piirt. C.-G. Lilja
09/15 - 10/05

50m

KIINTOPISTE KP= 2090 m mpy

Korkeus siirretty alueelle
kp:stä no 614882

KARJAA, BRASBY GRÄGÄLAN

Jukka Moisanen 1992

YLEISKARTTA

mk 1:1000

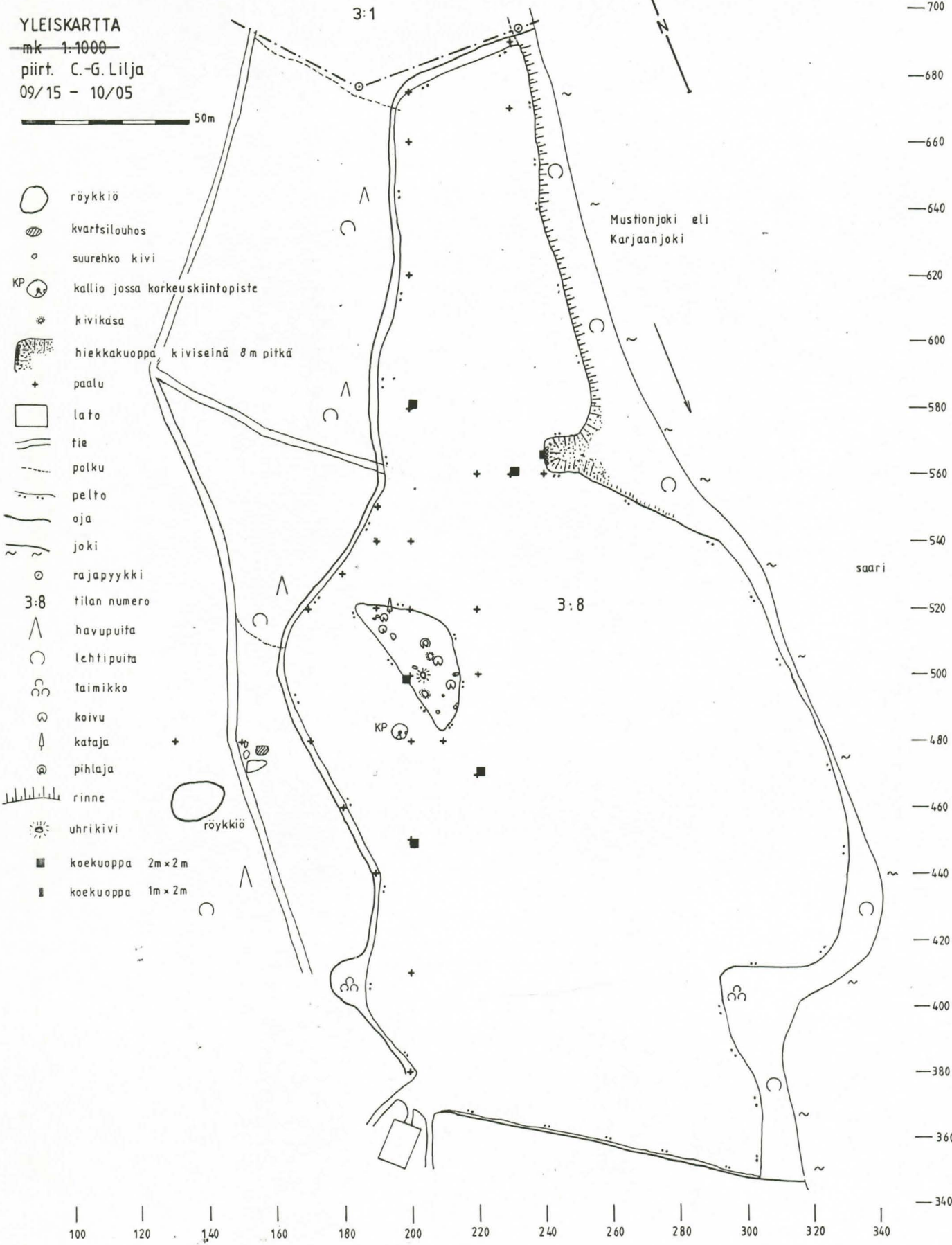
piirt. C.-G. Lilja

09/15 - 10/05

PERUSLINJAN SUUNTA 225° IDÄSTÄ

50m

- röykkiö
- kvartsilouhos
- suurehko kivi
- kalliolla jossa korkeuskiintopiste
- kivikasa
- hiekkakuoppa kiviseinä 8 m pitkä
- paalu
- lato
- tie
- polku
- pelto
- oja
- joki
- rajapyykki
- tilan numero
- havupuita
- lehtipuita
- taimikko
- koivu
- kataja
- pihlaja
- rinne
- uhrikivi
- koekuoppa 2m x 2m
- koekuoppa 1m x 2m

saari

100 120 140 160 180 200 220 240 260 280 300 320 340

—700
—680
—660
—640
—620
—600
—580
—560
—540
—520
—500
—480
—460
—440
—420
—400
—380
—360
—340

KARJAA BRASBY
GRABALAN

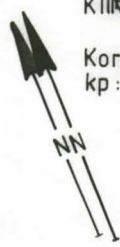
Jukka Moisander 1992

YLEISKARTTA KORKEUSKÄYRÄT (m mpy)

mk 1:1000
piirt. C.G. Lillja
09/195-10095

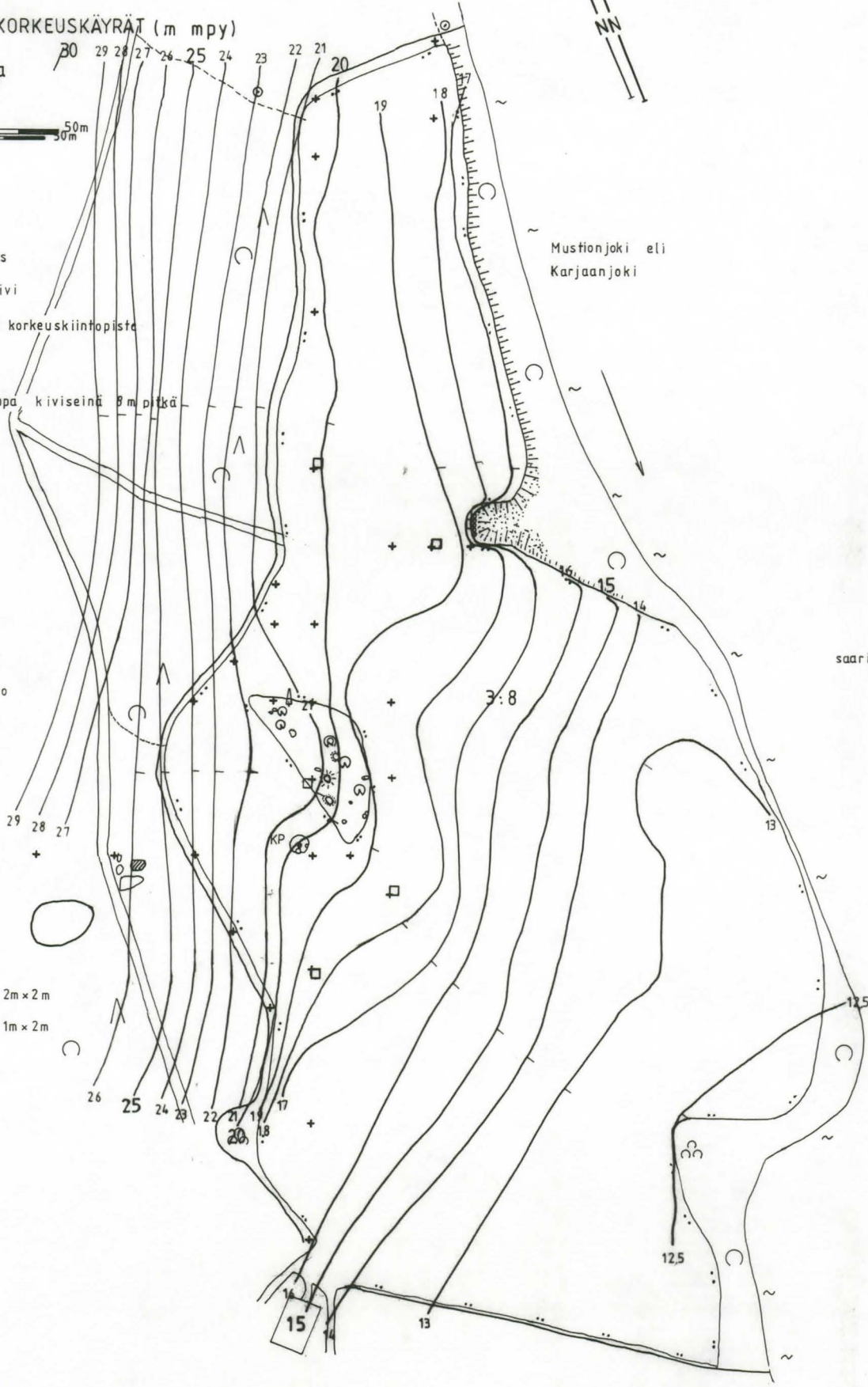
KIINTEISTÖN JA P-SUUNTA 25° PÄSTI

Korkeus siirretty alueelle
kp:stä no 614882

700
680
660
640
620
600
580
560
550
540
530
520
510
500
490
480
470
460
450
440
430
420
410
400
390
380
370
360
350
340

- röykkiö
- kvartsilouhos
- suurehko kivi
- kallio jossa korkeuskiintopiste
- kivikasa
- hiekkakuoppa kiviseinä 8 m pitkä
- paalu
- lato
- tie
- polku
- pelto
- oja
- joki
- rajapyykki
- tilan numero
- havupuita
- lehtipuita
- taimikko
- koivu
- kataja
- pihlaja
- rinne
- uhrikivi
- koekuoppa 2m x 2m
- koekuoppa 1m x 2m

100 120 140 160 180 200 220 240 260 280 300 320 340

KARJAA GRÅGÄLAN

Jukka Moisanen 1992

KOEKUOPPA 498/198

mk 1:25 1m

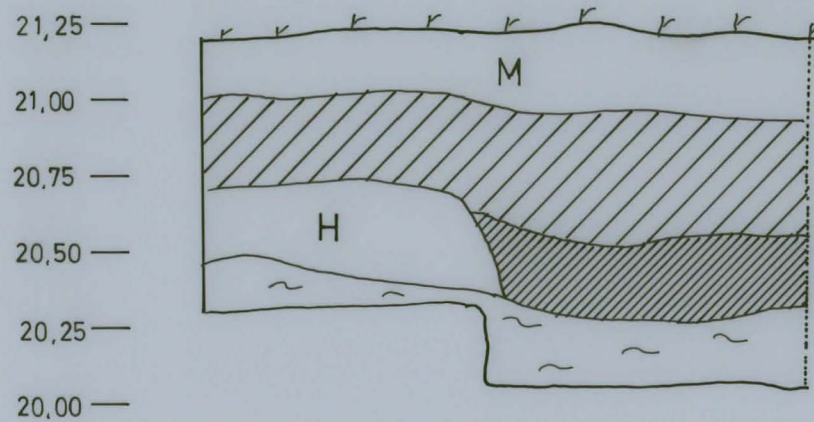
Piirt. Jukka Moisanen

M	multa
	likamaa
	noen sekainen likamaa
H	hieta
	ruostehiekka
	siltti

S-N -profiili idästä

498/198

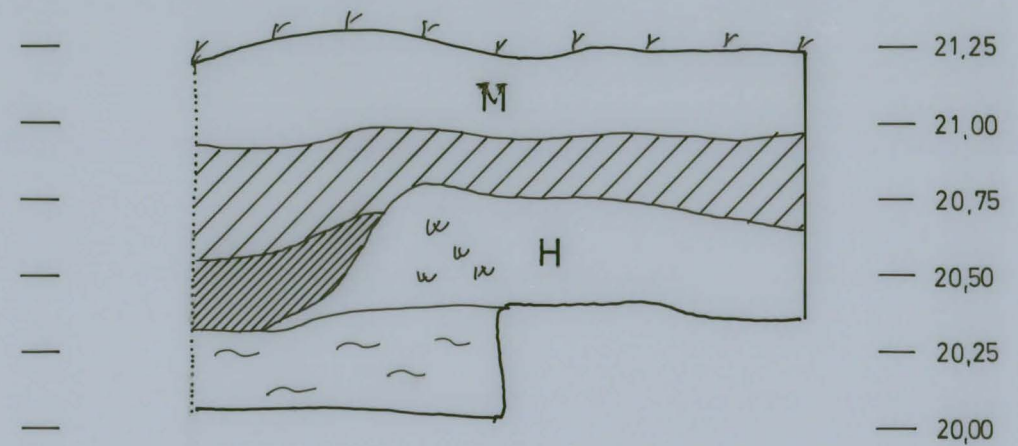
500/198

W-E -profiili etelästä

500/198

500/200

KARJAA, BRASBY
GRÄGÄLAN

Jukka Moisanen 1992

KOEKUOPAN 450/200 KORKEUDET

mk 1:100

piirt. C.-G. Lilja

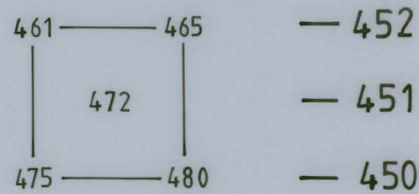
09/15 - 10/05

 2m

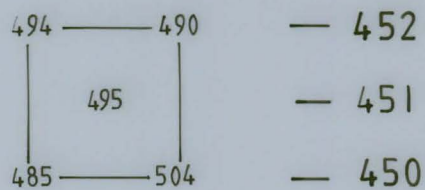
KAIVAUKSEN KIINTOPISTE (KP) = 211

PINTAKERROS

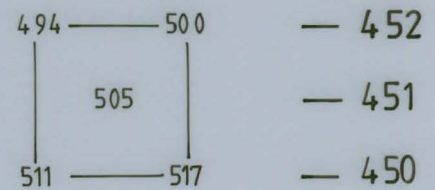
200	201	202

TASO -20cm, 0.KERROS

200	201	202

TASO -40cm, I KERROS

200	201	202

KARJAA, BRASBY GRÄGÄLAN

Jukka Moisanen 1992

KOEKUOPAN 470/220 KORKEUDET

mk 1:100

piirt. C.-G. Lilja

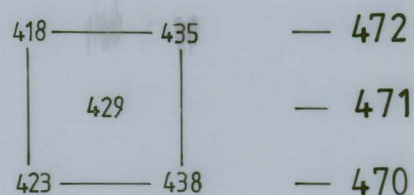
09/15 - 10/05

 2m

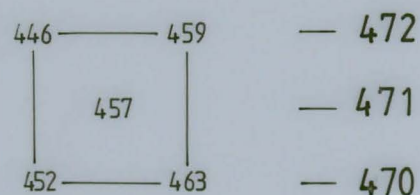
KAIVAUKSEN KIINTOPISTE (KP) = 211

PINTAKERROS

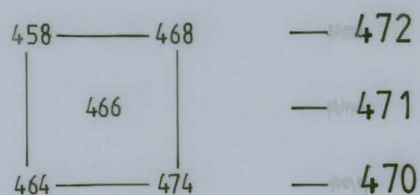
220	221	222

TASO -30 cm, 0. KERROS

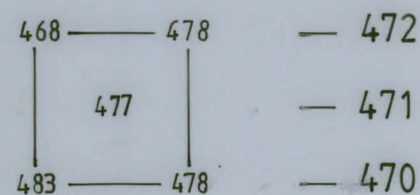
220	221	222

TASO -40 cm, I KERROS

220	221	222

TASO -50 cm, II KERROS

220	221	222

KARJAA, BRÄSBY
GRÄGÄLAN

Jukka Moisänen 1992

KOEKUOPAN 498/198 KORKEUDET

mk 1:100

piirt. C.-G. Lilja

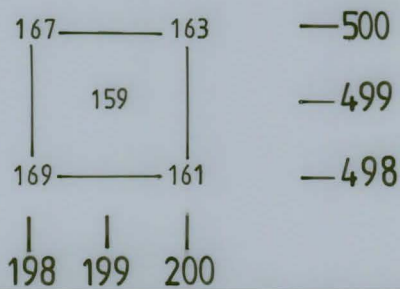
09/15 - 10/05

 2m

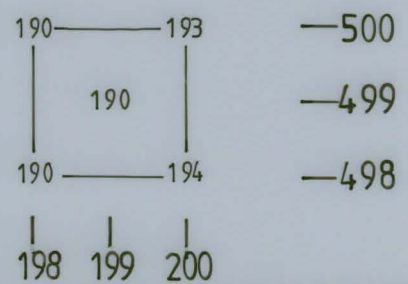

KAIVAUKSEN KIINTOPISTE (KP) = 211

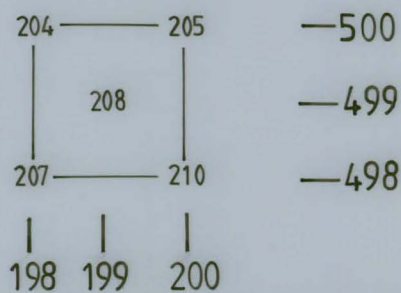
PINTAKERROS

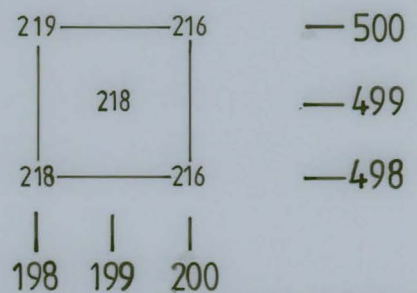
TASO - 30cm, 0.KERROS

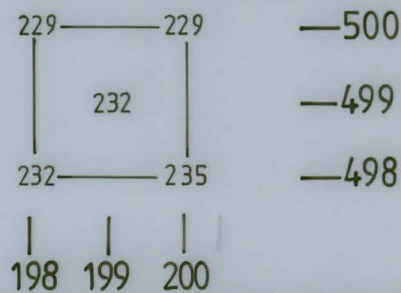
TASO - 40cm, I KERROS

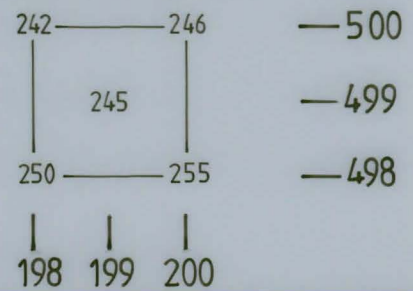
TASO - 50cm, II KERROS

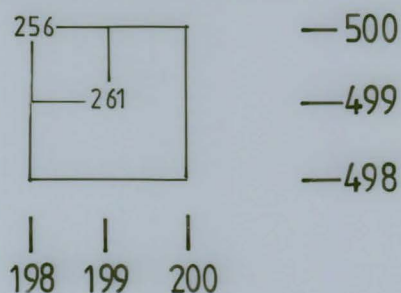
TASO - 60cm, III KERROS

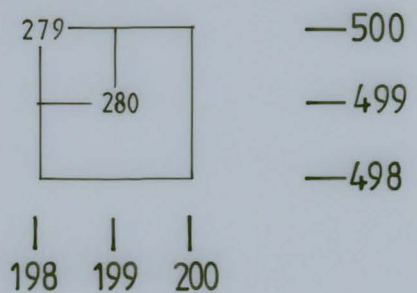
TASO - 80cm, IV KERROS

TASO - 90cm, V KERROS

TASO - 110cm, VI KERROS

KARJAA, BRASBY
GRÄGÄLAN

Jukka Moisanen 1992

KOEKUOPAN 560/230 KORKEUDET

mk 1:100

piirt. C.-G. Lilja

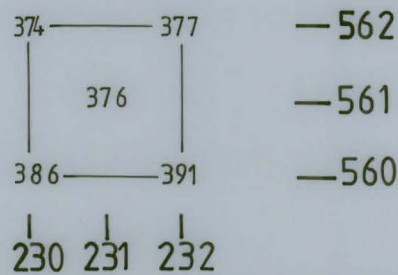
09/15 - 10/05

 2m

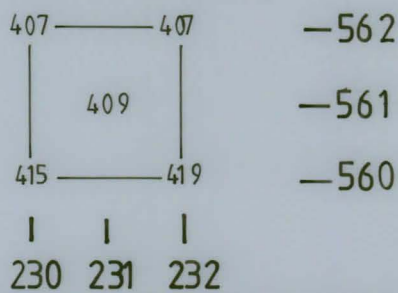

KAIVAUKSEN KIINTOPISTE (KP) = 211

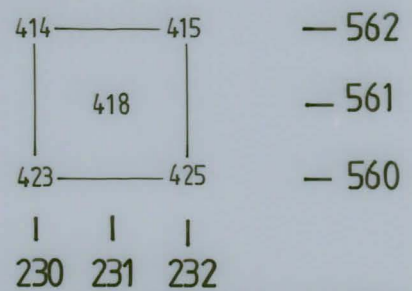
PINTAKERROS

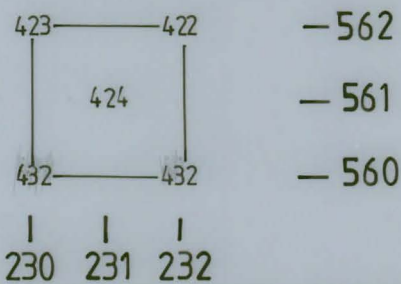
TASO -30cm, 0. KERROS

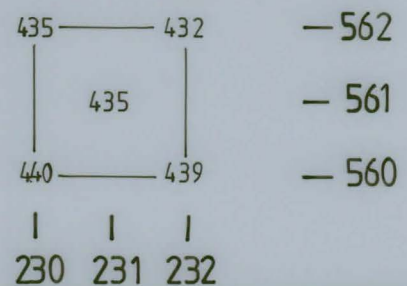
TASO -40cm, I KERROS

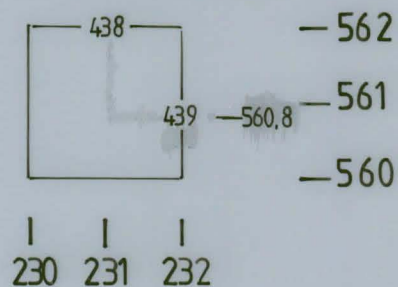
TASO -50cm, II KERROS

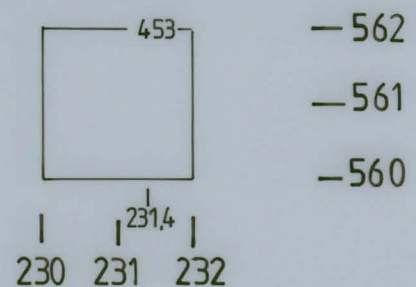
TASO -60cm, III KERROS

TASO -70cm, IV KERROS

TASO -80cm, V KERROS

KARJAA, BRASBY
GRÄGÄLAN

Jukka Moisanen 1992

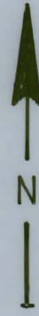
KOEKUOPAN 565/239 KORKEUDET

mk 1:100

piirt. C.-G. Lilja

09/15 - 10/05

 2m

KAIVAUKSEN KIINTOPISTE (KP) = 211

PINTAKERROS

339—334	— 567
343 343	— 566
344—349	— 565

239 240

TASO -10cm, 0.KERROS

350—346	— 567
354 354	— 566
355—355	— 565

239 240

KARJAA, BRASBY
GRÄGÄLAN

Jukka Moisänen 1992

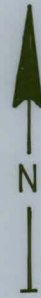
KOEKUOPAN 580/200 KORKEUDET

mk 1:100

piirt. C.-G. Lilja

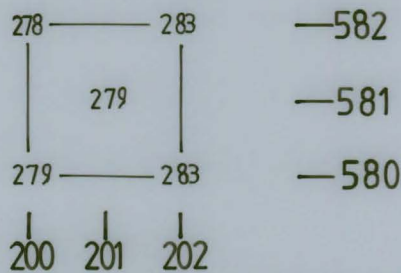
09/15 - 10/05

2m

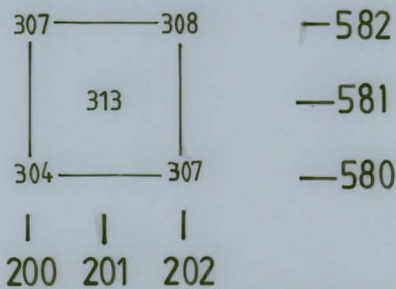

KAIVAUKSEN KIINTOPISTE (KP) = 211

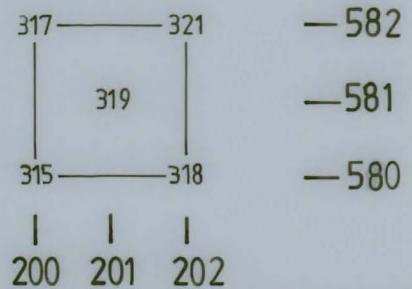
PINTAKERROS

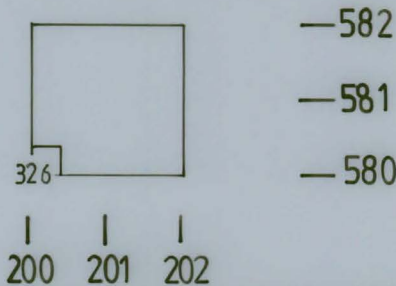
TASO -30cm, 0. KERROS

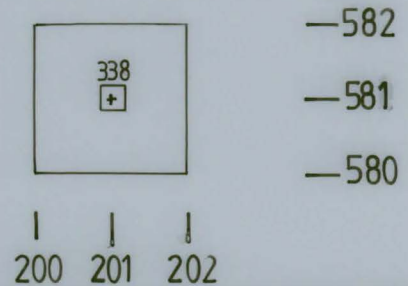
TASO -40cm, I KERROS

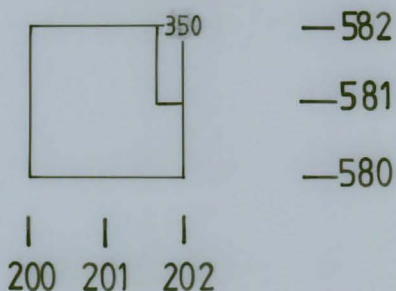
TASO -50cm, II KERROS

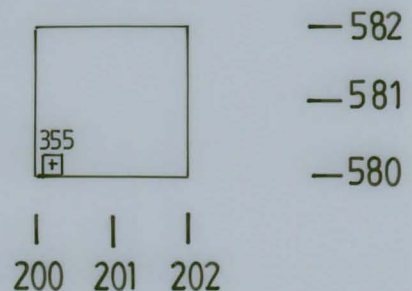
TASO -60cm, III KERROS

TASO -70cm, IV KERROS

TASO -80cm, V KERROS

KARJAA GRÄGÄLAN

90522 Koekuoppien kaivamista, koekuoppa 498/198 etualalla.
Taufalla Karjaanjöen laaksoa N-S. T. Moisanen

90523 Koekuoppien kaivamista, koekuoppa 498/198 etualalla.
Taufalla Karjaanjöen laaksoa N-S.

T. Moisanen

KARJAA GRÅGÄLAN

90524 peltosaareke josta löydettiin kuppi kivi.
 J. Moisanen

90525 Kuppi kivi NE-SW.

J. Moisanen-92

KARJAA GRÄGÄLAN

90527 Markku Ristolainen ottamassa
kairaseulontänäytteitä.

90532 Markku Ristolainen ja Reijo Ryytänen
käsittelemässä kairaseulontänäytteitä.

J. Moisanen 92

KARJAA GRÄGÄLAN

90536. KOEKUOPAN 498/198
TUTKIMISTA. ATZE HEINÄ-
NEN KAIVAMASSA JA
HERIBERT NORDSTRÖM
SEULOO.

90535 ATZE HEINÄNEN KAIVAA
KOEKUOPAA 498/198.

KARJAA GRÄGÄLAN

90537.

KOEKUOPAN 498/198 N-S JA
EUN -PROFIIILI.

90534.

KOEKUOPPA 565/239,
KIVEYS TURPEEN ALLA.
S-N.

C. Mörriäinen - 92